

فرهنگ و آداب و رسوم مردم دزفول و تأثیر آن در پوشاک

الیاس صفاران، افسانه یعقوب وند

چکیده

پوشاک از راه مجموعه علائم مادی، یک نظام ارتباطی فرهنگی در میان مردم جامعه برقرار می‌کند. رمزگشایی از این علائم و دریافت معانی و مفاهیم زبان علائم در هر گروه اجتماعی از درک رفتارهای اجتماعی و فرهنگی مردم آن گروه، جامعه و شناخت نظام های دینی- عقیدتی و اعمال جادویی - تابویی و باورهایی است که پوشاک ارزش های نمادین خود را از آن گرفته اند. این ارزش ها نقش مهم و برجسته ای در نگهداشت هویت اجتماعی و فرهنگی مردم جامعه و استمرار دوام آن در حیات تاریخی نسل ها ایفا می کنند. بنابراین لباس، پوشش و پوشاک، بخشی مادی از فرهنگ است که همواره با بدن انسان همراهی کرده و شاید جزیی از آن باشد. شهرستان دزفول یکی از شهرهای استان خوزستان است که با توجه به قدمت و آثار تاریخی و اماکن مقدسه آن، نقطه عطفی در تاریخ کشور به شمار می‌آید و پرداختن به شیوه زندگی، فرهنگ و آداب و رسوم آنان مطمح نظر قرار می‌گیرد. در این راستا با استفاده از روش میدانی، وضعیت فرهنگ و پوشاک زنان و مردان بومی و غیربومی در شهرستان دزفول مورد بررسی قرار گیرد.

کلید واژگان: پوشاک، دزفول، فرهنگ، آداب، رسوم

مقدمه

برخورد و تماس فرهنگ‌ها از جمله عواملی است که همواره ذهن اندیشمندان انسان شناس و مردم شناس را به خود مشغول داشته و آنها را به بررسی تحقیقات متعددی در این زمینه واداشته است که محققان به نتایج متعددی دست یافته‌اند. بررسی اقوام و گونه‌های مختلف انسانی باعث گردید تا صاحب نظران در زمینه‌های گوناگون شامل فرهنگ، زبان، آداب و رسوم و پوشش و که از گستردگی بسیاری نیز برخوردار هستند، تحقیق نموده و نظرات و یافته‌های خود را ابراز نمایند.

"تاریخ پوشاک، بخشی از تاریخ تمدن است که در آن از تحولات، شکل و فرم لباس از زمان‌های دور تا کنون گفتگو می‌کند و این تحولات با تحولات دیگر تاریخی، اجتماعی و معیشتی مردم ارتباط مستقیم دارد." (مشیرپور، ۱۳۴۵: ۲).

اقوام مختلف روی زمین، هر یک بنا به مقتضیات اقلیمی خود، آداب و رسوم، سنن و عادات، فرهنگ و تمدن‌شان در دوخت و تزئین پوشاک خود ابتکار خاصی را به وجود آورده‌اند. استفاده از نقش و نگارهای ساده در تزئین پوشاک، استفاده از زیورآلات خاص و تزئین صورت انسان که برای به تصور کشیدن آمال به کار می‌رفت، ریشه‌ی اقتصادی می‌یابد که سبب پدید آمدن فرهنگ و تمدن خاص منطقه‌ای و قبیله‌ای می‌گردد.

عوامل اجتماعی- اقتصادی، فرهنگی و اقلیمی بر نوع و شکل پوشاک مؤثر می‌باشند. یکی از عوامل بسیار مهمی که بر ساخت و شکل لباس هر جامعه تأثیر می‌گذارد عوامل اجتماعی مانند اعتقادات و روابط اجتماعی افراد یک جامعه با دیگر جوامع است و عوامل فرهنگی تأثیر کاملاً مستقیمی بر رنگ، روش دوخت و به طور کلی پوشیدن لباس در هر جامعه با توجه به ویژگی‌های فرهنگی آن جامعه دارد. و در نهایت عوامل اقلیمی نیز متناسب با آب و هوا و محیط زیست آن منطقه ارتباط مستقیمی دارد.